

обеспечивающих финансирование страховых событий в глобальной среде, создаются условия для повышения уровня социальной защиты населения, привлечение страхового капитала для инвестирования как национальных экономик, так и в международном масштабе. В результате мировой рынок страховых услуг способствует интеграции национальных экономик в систему мирового хозяйства и активизирует процессы глобализации.

In today's global economy, the insurance market plays an extremely important role. Through this market there is a redistribution of risks and cash flows, which provide financing for insurance events in a global environment, the conditions for raising the level of social protection, to attract capital for investment insurance as national economies, as well as internationally. As a result, the global insurance market contributes to the integration of national economies into the global economy and the intensifying processes of globalization.

Дата надходження в редакцію: 15.03.2012 р.

Рецензент: д.е.н., професор А.В.Чупіс

УДК: 338

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Т.І. Пізняк, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

В статті окреслені підходи до розробки та вибору стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства, обґрунтовано необхідність своєчасного розроблення та реалізації заходів, спрямованих на попередження кризових явищ на підприємстві. Висвітлено особливості розроблення та реалізації окремих стратегій управління сільськогосподарським підприємством в умовах світової фінансово-економічної кризи.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Світова фінансово-економічна криза показала нездатність вітчизняних сільськогосподарських підприємств, протистояти її викликам, своєчасно пристосовуватись до умов зовнішнього ринкового середовища, адаптувати свій потенціал до сучасних умов господарювання, виявила реальні і потенційні ризики. Перед українськими аграріями постає питання наскільки фатальними будуть її наслідки, як можна використати стратегічний потенціал сільськогосподарських підприємств в умовах жорсткої конкуренції

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є дослідження стратегічних пріоритетів розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах фінансово-економічної кризи в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Вагомий внесок у розвиток та розробку теоретичних, методичних та практичних основ формування стратегії підприємства в Україні зробили Н.В. Куденко, А.П. Наливайко, Г.В. Осовська, О.М. Тридід, В.В. Пастухова, В.С. Пономаренко. За кордоном цій проблемі присвятили дослідження І. Ансофф, О.С. Віханський, А.П. Градов, Г. Мінцберг, М. Портер, А. Чандлер, А. Томпсон та інші. Важливий внесок у пізнання економічних криз вносять дослідження, присвячені присвячені проблемам сталого розвитку [1-3]. При цьому розглядаються в більшій мірі загальні наслідки, тобто вплив кризи на всю економіку країни, а аналізу впливу кризи на окремий сектор економіки України,

зокрема на зміну стратегії функціонування сільськогосподарських підприємств потребує подальшого дослідження.

В різних літературних джерелах науковці виділяють багато значень терміну «криза», зокрема, що фінансова криза - це глибокий розлад державної фінансової системи, що проявляється у нестабільності і падінні валютного курсу національної грошової одиниці, інфляції, нестійкості курсів цінних паперів, що проявляється в різкій невідповідності доходів бюджету їх видаткам; періодичне перевиробництво товарів, що призводить до різкого загострення всіх суперечностей економіки країни: скорочення виробництва, розладу кредитних і грошових відносин, банкрутства фірм, масового безробіття [4].

Основними причинами, що призвели до руйнівних наслідків у господарській діяльності сільськогосподарських підприємств і продовжують свою негативну дію є:

- нестабільний рівень закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію, що не забезпечує стійкого беззбиткового рівня їх виробництва, що знижує інвестиційну привабливість галузі;

- недосконалий механізм державного регулювання імпорту сільськогосподарської продукції, яка завозиться за значно нижчими цінами, що ставить вітчизняного товаровиробника в нерівні умови і несе загрозу подальшого згортання виробництва;

- відсутність вигідної для товаровиробника кредитної політики, спрямованої на оновлення основних засобів виробництва;

- слабе інтегрування виробництва, переробки і реалізації рослинницької і тваринницької продукції, що призводить до різних коливань закупівельних ціну;

- низька платоспроможності населення;

- морально застарілі технологічні і технічні засоби виробництва на підприємствах, що обумовлює високу енергоємність виробництва одиниці продукції та її собівартість;

- вихід на український ринок великих агрохолдингів з іноземним капіталом, що призводить до згортання малого і середнього бізнесу у сфері сільськогосподарського виробництва.

Основною проблемою економічної політики у галузі АПК вважається система оподаткування для сільгоспвиробників. Уряд обкладає аграріїв податками замість того, щоб надавати підтримку. Крім того, протягом останніх років в Україні активно зменшився експорт, а на ринку переважали імпорتنі товари, що зокрема й спричинило кризу споживання вітчизняних продуктів. Зниження попиту призвело до знищення низки аграрних підприємств практично в усіх регіонах країни. Поряд з цим в Україні спостерігається найбільше зростання цін на продовольство серед країн СНД. Це пояснюється збільшенням світових цін та збільшенням бюджетних виплат. Внаслідок невідповідності сучасним вимогам техніки і низької фондоозброєності праці, яка є в 3 рази менша, ніж в США, в Україні низька продуктивність праці. Вже багато десятиріч продуктивність праці в сільському господарстві України складає 20-25% рівня США. Наслідком низької ефективності сільськогосподарського виробництва є стан і характер повільних змін у виробничих відносинах, які стримують розвиток продуктивних сил, в тому числі і ресурсного потенціалу [5, с. 115]. В сьогоднішніх складних умовах діяльності в практиці роботи українських сільськогосподарських підприємств, на жаль, переважає інтуїтивний, підприємницький підхід до розробки та реалізації стратегії. В умовах кризових явищ аграрні підприємства переважно використовують дії щодо досягнення короткострокових, переважно фінансових цілей. Разом з тим світовий досвід свідчить, що підприємства, які зосереджені тільки на поточних проблемах виживання, не мають перспектив для досягнення комерційного успіху в майбутньому, а повноцінно розвиватися зможуть тільки ті підприємства, які закладають основу цього розвитку сьогодні з урахуванням кризових ситуацій [6, с.135].

У світовій практиці виокремлюють три основних види стратегій розвитку підприємства, кожний з яких повністю обґрунтований

специфікою виробництва: 1) стратегія зростання (розвитку) відображає намір підприємства збільшувати обсяги продажу, прибутку, капіталовкладень; 2) стратегія стабілізації (сталості) характеризує прагнення підприємства зберегти досягнуті обсяги виробництва в умовах суттєвої нестабільності обсягів продажу і прибутку; 3) стратегія виживання – оборонна стратегія в умовах глибокої кризи діяльності підприємства.

Для сільськогосподарських підприємств України бажано застосувати стратегію зростання, хоча більшість підприємств використовують стратегію виживання.

Стратегію виживання сільськогосподарські підприємства не можуть використовувати на протязі тривалого періоду, її застосовують, як правило, в період кризи. Вона передбачає скорочення виробництва нерентабельної продукції, орієнтацію на збереження прибутку. Це призводить до того, що більшість підприємств аграрної сфери займаються вирощуванням продукції, яка має високу ціну на ринку, при цьому збільшуючи техногенне, природозмінююче навантаження на земельні ресурси до критичного рівня.

Фінансово-економічні кризи, як правило, прискорюють процеси консолідації. Сільськогосподарські підприємства об'єднуються з метою отримати можливість економити за рахунок ліквідації дублюючих функцій, компенсації власних слабкостей за рахунок сильних сторін партнера, об'єднання ресурсів для реалізації масштабніших проектів. Підприємства, які диверсифікують свій бізнес через поглинання або створення нових бізнес-одиниць, комбінації різних напрямків бізнесу покликані забезпечити синергійний ефект. Протягом останніх 2-3 років в стратегії діяльності українських агрохолдингів спостерігалось кілька основних тенденцій - збільшення земельного банку, вихід на міжнародний ринок капіталу, злиття і поглинання, а також прагнення залучити міжнародні інвестиції.

У 2010 році ринок злиттів і поглинань уже почав відновлюватися, хоча найближчим часом не варто очікувати шаленого зростання. Найбільша ж активність на ринку злиттів та поглинань має місце у секторі сировини. З початку 2010 року сировинні підприємства оголосили про угоди на суму в 362 млрд. доларів. На сировинні угоди в припадає 28% ринку злиттів і поглинань, що в два рази вище за середню частку за останні десять років [7].

Під тиском зовнішніх ринкових обставин сільськогосподарські підприємства змушені змінювати власні стратегії, системи і структури управління. Той, хто встигає випередити конкурентів і першим запропонувати ринку нові, ефективніші управлінські рішення, як правило,

отримує додаткові конкурентні переваги. Тому сміливіші керівники зрозуміли, що період повної невизначеності, коли фінансове та ринкове середовище змінюється чи не кожен день, дає шанс зробити серйозний стратегічний ривок. Саме під час кризи необхідно замислитись над тим, яким чином потрібно змінити стратегію підприємства не просто для того, щоб вижити, але щоб отримати з кризи вигоду. Тобто необхідно виробити стратегію управління кризою, а не констатувати кризу управління.

Антикризові дії керівників більшості українських сільськогосподарських підприємств зводяться до досить обмеженого набору: скорочення витрат (фінансове оздоровлення), реструктуризація, оптимізація чисельності персоналу, відмова від більшості проектів, пов'язаних з розвитком бізнесу, вичікувальна позиція.

Навіть якщо брати до уваги сільськогосподарські підприємства, що працюють досить тривалий час і мають власну специфіку, то ті першочергові внутрішні проблеми, які ускладнювали подолання підприємствами кризових явищ в їх функціонуванні, від цього сильно не залежали. Головним чином ці проблеми полягають у наступному:

- відсутній досвід антикризового управління у керівників сільськогосподарських підприємств;
- слабка управлінська команда;
- відсутність у керівництва підприємств аграрної сфери чіткої стратегії дій;
- відсутність підтримки дій керівництва з боку трудового колективу.

Керівництво більшості малих і середніх сільськогосподарських підприємств, немає звички аналізувати власну управлінську діяльність в умовах світової фінансово-економічної кризи. Формування антикризової стратегії у відриві від аналізу управлінської практики неможливо. Неефективне управління і сьогодні є однією з найбільш поширеною внутрішніх причин, що заважають сільськогосподарським підприємствам подолати кризу.

Низька якість управління сільськогосподарськими підприємствами в умовах світової фінансово-економічної кризи для більшості підприємств проявляється досить одноманітно:

- відсутні чіткі визначені цілі, місія, цінності підприємства;
- неузгодженість у роботі підрозділів, великі витрати на управлінську діяльність;
- багато зайвої документації, бюрократизація процесу управління;
- нераціональне використання наявних ресурсів;
- помилки в реалізації функцій контролю (надмірний або ослаблений контроль);
- великий обсяг поточних завдань, що не дає

можливості для аналізу ситуації і для роботи на перспективу;

- дублювання у прийнятті рішень.

Подолання кризи вимагає згуртованої та ефективної роботи управлінської команди. Труднощі на шляху подолання кризи залежать не тільки від несприятливого впливу зовнішніх чинників, але і від низької дієздатності керівників сільськогосподарських підприємств. Порівнюючи ситуації на різних сільськогосподарських підприємствах, можна виявити причини, що призводять до втрати злагодженості в роботі управлінської команди. До таких причин можна віднести:

- відсутність сильного лідера, здатного об'єднати і повести за собою управлінську команду в досить складних економічних умовах;
- відмінності в системі пріоритетів і в ключових цінностях між членами управлінської команди, деякі менеджери націлені на досягнення короткострокових фінансових цілей;
- низький рівень корпоративної культури в управлінській команді, культура відносин не спонукає її членів надавати допомогу один одному;
- розбіжність в оцінках ситуації та шляхів виходу з кризи.

Пасивність багатьох сільськогосподарських підприємств в умовах фінансово-економічної кризи зовсім не означає крижаного спокою перед обличчям нової бурі. Зовсім навпаки: обстановка в більшості випадків достатньо знервована. Пасивність ж у першу чергу пояснюється відсутністю розуміння того, що слід робити в умовах, що склалися.

Керівники сільськогосподарських підприємств повинні освоювати нові форми і моделі поведінки, а саме це буде потрібно для успішного виходу з кризи, в значній мірі спираючись на наслідування закордонного досвіду. При цьому слід пам'ятати, що в агробізнесі навчання на чужому прикладі корисно лише тоді, коли чужий досвід використовується критично, з урахуванням його відповідності тим умовам, в яких діє сільськогосподарське підприємство.

Першим стратегічним кроком є створення спеціальної комісії для вирішення проблем, що виникають в умовах кризи. Другий крок, який підприємство вважає особливо важливим в умовах кризи, - це концентрація на навчанні персоналу. Це робиться для того, щоб оптимізувати бізнес-процеси і найкращим чином використовувати ресурси.

З метою виживання в умовах світової фінансово-економічної кризи і оптимізації діяльності сільськогосподарських підприємств, на нашу думку, основними стратегіями «виживання» можуть бути наступні:

1. Стратегія скорочення витрат. Застосовуючи таку стратегію, головним є обдумане скорочення витрат. У паніці керівництво сільськогосподарських підприємств може припуститися небажаних помилок: по-перше, скорочуються невеликі, але помітні статті витрат, наприклад, пов'язані з іміджем, що відразу ж посиляє негативний сигнал ринкові про стан підприємства; по-друге, бездумна боротьба з витратами завдає шкоди самій системі господарювання.

2. Стратегія відмови від усього зайвого. В умовах глобальної кризи необхідно спрямувати усі зусилля на основні аспекти підтримки та розвитку господарської діяльності сільськогосподарського підприємства та спробувати віднести на другий план та у разі потреби «заморозити» серйозні проекти, розроблені в більш позитивних макроекономічних умовах.

3. Стратегія «бойової готовності». В жорстких економічних умовах розумним є впровадження на сільськогосподарському підприємстві принципів управління в умовах невизначеності для повсякчасної підтримки операційної ефективності бізнесу. В умовах, коли важко передбачити подальший хід розвитку подій, а тим більше передбачити кінцеві результати діяльності, потрібно бути готовим до усього. З огляду на це, доцільним буде проведення мозкових штурмів підприємствами для прийняття стратегічних рішень; створення антикризових штабів; розробка декількох варіантів стратегій, що враховували б основні сценарії розвитку кризи в галузі сільського господарства. Тому готовність швидко реагувати в умовах кризи стає важливою конкурентною перевагою.

4. Стратегія заробітку на кризі. Не кожен керівник чи керівництво сільськогосподарського підприємства може вигідно використовувати короткострокові можливості. Однак, якщо керівництво підприємства почуває себе досить впевнено та має підстави вважати себе кращими у галузі в цілому, то криза дає сільськогосподарському підприємству шанс поліпшити власне положення. Багато великих агрохолдингів збираються не просто пережити кризу, але і вийти з неї більш сильними, ніж колись. Окрім того, криза дає шанс зробити те, чого не було можливості зробити в спокійних умовах: реструктуризувати підприємство без побоювання викликати невдоволення колективу або зробити недружнє поглинання слабших сільськогосподарських виробників.

5. Стратегія співпраці з колективом. Колектив підприємств є його безцінним капіталом, для його збереження варто навчитися керувати чеканнями і настроями персоналу. Вітчизняні сільськогосподарські підприємства ще тільки

вчать пояснювати трудовим колективам свою кадрову політику. Поки ж пояснення зводяться до мінімуму, працівники бояться слова «звільнення», а рішення «про оптимізацію чисельності персоналу» сприймаються вкрай гостро та з високим ступенем недовіри, оскільки звільнення без виразних пояснень породжують слухи про нестабільну ситуацію. Відтак, незважаючи на тотальну недостачу часу і загальну нервозність в умовах кризи, говорити з колективом необхідно для уникнення ситуації відсутності інформації та зародження стресу.

6. Стратегія сприйняття реальності. Завжди необхідно залишатися хоча б трохи реалістом. Криза не назавжди. При цьому слід пам'ятати: на тлі загальної паніки більшість компаній програє, але меншість – перемагає. Саме криза є гарним приводом виявитися в переможниках. Якщо підприємство розвивалося винятково на позикові засоби і не має суттєвої фінансової підтримки, варто чітко усвідомлювати, що кризу буде пережити принаймні важко, якщо не сказати, що неможливо. Скоріше за все, доведеться обирати між продажем бізнесу з непропорційно великим дисконтом та його ліквідацією, причому вибирати треба швидко.

Готувати бізнес до продажу потрібно заздалегідь. Час поглинань наступить зовсім незабаром. Великі сільськогосподарські підприємства, що зуміли нагромадити серйозні запаси ліквідності, готуються приступити до купки своїх менш щасливих конкурентів або партнерів. Думки про те, коли саме наступить «час поглинання», розходяться: одні розраховують приступити до придбання активів через два-три місяця, інші мають намір виждати деякий час.

Якщо ж підприємство твердо має намір пережити кризу, то особливу увагу варто приділити споживачам. У такій ситуації збереження лояльних споживачів та ринку взагалі може виявитися не тією статтею витрат, на якій варто заощаджувати.

Таким чином, криза привела до зміни пріоритетів та задач, що постають перед вітчизняними підприємствами. В умовах глобальної фінансово-економічної кризи керівники сільськогосподарських підприємств стурбовані перш за все питанням, як зберегти, замість питання, як збільшити та примножити. У зв'язку з цим, керівництву необхідно принаймні уявляти імовірні сценарії розвитку подій в умовах кризових ситуацій та можливі напрямки здійснення заходів для забезпечення нормального режиму роботи сільськогосподарських підприємств. Дотримання однієї із запропонованих стратегій в умовах глобальної фінансово-економічної кризи допоможе підприємствам залишатися в стані

життєздатності та продовжувати свою діяльність в майбутньому.

Стратегічна діяльність повинна і забезпечити сільськогосподарське підприємство наступними конкурентними перевагами:

- надати надійну, достовірну і своєчасну інформацію про ринок, структуру і динаміку конкретного попиту, смаки та переваги покупців, тобто інформацію про зовнішні умови функціонування сільськогосподарського підприємства. Така інформація має дати відповіді підприємству, яку продукцію виробляти, в якій кількості, яку ціну можна отримати за вироблену продукцію та де і кому краще продавати вироблену продукцію;

- налагодити виробництво такої продукції, що в більшій мірі задовольняє вимоги ринку та попит покупців, ніж продукція конкурентів – інших сільськогосподарських підприємств;

- інформування потенційних споживачів / покупців / клієнтів про продукцію свого підприємства, забезпечення необхідного впливу на споживача, на попит, на ринок, що забезпечує максимально можливий контроль сфери реалізації;

- забезпечення наявності продукції саме в ті періоди, коли на неї існує попит і можна отримати максимально вигідні для сільськогосподарського підприємства ціни.

Сільськогосподарським підприємствам необхідно направити свої зусилля на формування стратегії яка б забезпечувала високий рівень корпоративної культури і ефективної структури управління яка б:

- була сприятливою та надавала підтримку;
- забезпечувала високий ступінь свободи для працівників та підрозділів підприємства в процесі прийняття рішень;
- делегувала обов'язки та вимагала відповідальності за кожний зроблений крок;
- створювала систему зобов'язань та лідерства;
- динамічно пристосовувала організаційну структуру до вимог, що змінюються;
- ставилась до людей та команд відповідно до їх завдань і ролі в діловому процесі, а не як до членів ієрархічної структури;
- давала б командам та працівникам право вибору нових можливостей діяльності та реалізації їх ідей у співпраці з потенційними клієнтами.

На нашу думку, вихід із кризи сільського господарства та підвищення конкурентоспроможності підприємств аграрного

сектору повинен базуватись на використанні європейських технологій та стандартів якості сільськогосподарської продукції. При цьому українські сільськогосподарські підприємства повинні використовувати стратегічні активи, зокрема, своє геополітичне положення, вищу природну родючість землі, сприятливі природно-кліматичні умови для виробництва сільськогосподарської продукції, забезпеченість дешевими трудовими ресурсами. Використовуючи стратегію ринкового послідовника українські товаровиробники сільськогосподарської продукції опиняються в умовах жорсткої конкуренції з європейськими аграрними підприємствами. За таких умов українським аграріям неможливо конкурувати без економічної підтримки з боку держави. Слід зазначити, що сьогодні на засадах державно-приватного партнерства в Україні реалізуються Національні проекти, перелік яких затверджено Постановою Кабінету міністрів України від 8. 12. 2010 року № 1256 «Про затвердження переліку проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку (національні проекти)» (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 335 від 28.03.2011, № 1169 від 16.11.2011, № 1208 від 16.11.2011, № 134 від 20.02.2012 року, зокрема, що стосуються аграрного сектору):

- збільшення обсягів виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції («Зерно України» – зростання внутрішнього валового продукту, модернізація галузі зерновиробництва та нарощування її експортного потенціалу; «Відроджене скотарство» - забезпечення продовольчої безпеки в частині виробництва молочної продукції та яловичини, збільшення експортного потенціалу галузі тваринництва);

- розвиток аграрного ринку («Зелені ринки» - розбудова мережі оптових ринків сільськогосподарської продукції та задоволення споживчого попиту населення).

Ці проекти допоможуть сільськогосподарським товаровиробникам отримати додаткові конкурентні переваги як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Висновки. В умовах світової фінансово-економічної кризи підтверджуються необхідність застосування вітчизняними сільськогосподарськими підприємствами стратегічного підходу до управління, зокрема щодо вибору альтернативних варіантів розвитку залежно від наявних обмежень і можливостей.

Список використаної літератури

1. Кабаці Б.І. Еволюція теоретичних поглядів на джерела та можливості державного регулювання динаміки економічного зростання [Текст] / Богдан Іванович Кабаці // Науковий вісник: Зб. наук.-техн. пр. - Л.: НЛТУУ. - 2007. - Вип.17.3. - С.189-202.

2. Бобылев С. Н. Экономика устойчивого развития. [Текст] / С.Н. Бобылев, Э.В. Гирусов, Р.А. Перелет; учебное пособие - Москва: Ступени, 2004, 303 с.
3. Фетисов Г.Г. О мерах по преодолению мирового кризиса и формированию устойчивой финансово-экономической системы [Текст] / Г.Г. Фетисов // Вопросы экономики. – 2009. - №4 - С.31-41.
4. Данилишин Б. Світова фінансова криза - тест для України // Дзеркало тижня. - 2008. - №38.- С. 17-18.;
5. Маренич Т.Г. Трансформація та механізми економічного регулювання агро формувань: питання теорії, методології, практики. Монографія. Харків: ТОВ «ЕДЕНА», 2006. – 413с.;
6. Сокирник І.В. Сутність та інструменти розробки системи стратегічних змін // Вісник ХНУ. – 2009. – № 4, Т.2. – С. 135-141.
7. Кокшаров, А. Консолидируйте сырье [Текст] / Александр Кокшаров // Эксперт. – 2010. - № 34. – С.33-35.

В статье очерчены подходы к разработке и выбору стратегии сельскохозяйственных предприятий, обоснована необходимость своевременной разработки и реализации мероприятий, нацеленных на предупреждение кризисных явлений на предприятии. Освещены особенности разработки и реализации отдельных стратегий управления сельскохозяйственным предприятием в условиях мирового финансово-экономического кризиса

The main approaches to implementation and choice of the agricultural enterprise's development strategy; necessity of timely development and realization of different measures to forecast crisis phenomena in the enterprise activity have been considered in this article. Peculiarities of implementation and realization of some management strategies of agricultural enterprises in conditions of the world financial and economic crisis have been discussed.

Дата надходження в редакцію: 15.03.2012 р.

Рецензент: д.е.н., професор Є.В.Чупіс

УДК 658.147(477)

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Г.М. Шамота, к.е.н., старший викладач, ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

В статті дається визначення грошового потоку, аналізуються існуючі на сьогодні методи управління грошовими потоками. На основі методів управління грошовими потоками та факторів оцінки матеріального потоку запропоновано чотири групи елементів грошових потоків підприємств. Врахування всіх елементів при управлінні грошовими потоками підприємства дасть змогу ефективно використовувати грошові кошти підприємств.

Ключові слова: грошовий потік, управління грошовими потоками, грошові кошти підприємств.

Постановка проблеми. Глобалізація економіки та суспільного життя в умовах реформування економіки України має бути чітко окреслена й науково-обґрунтована та повинна надавати пріоритети новій економічній політиці підприємств, спрямованій на забезпечення економічного зростання країни. Перш за все, сьогоднішні розробки мікроекономічного рівня повинні здійснюватись з урахуванням фундаментальних надбань сучасної світової економічної думки, провідним напрямком якої є еволюційна теорія економічного зростання.

Спираючись на основні положення цієї теорії, слід перш за все відзначити, що для більшості підприємств України стандартні управлінські, технологічні, інвестиційні та фінансові операції з великим напруженням підтримують виживання на внутрішньому ринку і не забезпечують достатній рівень

конкурентоспроможності на світовому ринку. Реалізація пошуку, направленою на удосконалення або радикальні зміни внутрішніх механізмів управління, технологій, джерел постачання, маркетингу, тощо потребує значних витрат, супроводжується великим ризиком, а головне, є важкоздійснюваною через відсутність необхідних фінансових ресурсів. Внаслідок цього перетворення національної економіки в напрямку від перехідної до ринкової парадигми, де рушійною силою економічного зростання виступає інноваційна діяльність, здійснюється дуже повільно.

В умовах сьогоднішнього, особлива роль за таких умов відводиться раціональному та ефективному просуванню, розподілу та використанню грошового потоку. Тому для прийняття дійових рішень з організації руху грошового потоку на підприємстві необхідно,